

HISTORISCHE KRING HUIZEN

Secretariaat: Populierenlaantje 12, 1272 CW Huizen N.H.
tel. 51029

Contactadres Redactie Berichtenblad:
Wendy van Noppen, Brede Englaan 12, 1272 GS Huizen N.H.
tel. 53783

H U I Z E R K R I N G B E R I C H T E N

4e jaargang, nr. 2, april 1983

Avond op 28 april 1983 om 20.00 uur in de Groen van Prinsterer-Mavo
Bovenweg 3.

De Historische Kring is van mening, dat onze historische belangstelling zich niet behoeft te beperken tot de geschiedenis van Huizen alléén. Huizen ligt temidden van één der mooiste en afwisselendste gedeelten van het Gooi en het is welhaast vanzelfsprekend dat wij ons dan afvragen hoe dat Gooi dan wel is ontstaan, of er vroeger ook bewoning was, kortom waar wónen wij eigenlijk?

Om over dit veel omvattende onderwerp meer te weten te komen hebben wij Mevrouw Drs. M. Addink-Samplonius bereid gevonden op onze ledenavond van 28 april a.s. iets (wij geloven heel veel) te komen vertellen. Mevrouw Addink is gemeente-archeologe van Hilversum en heeft zich al jaren bezig gehouden met de archeologie van het Gooi. Zij beschikt over interessante dia's van de vondsten die bij opgravingen werden blootgelegd. Als voorproefje van haar verhaal het volgende citaat:

Zoals de meeste hooggelegen gebieden van Nederland is ook het Gooi in de prehistorie bewoond geweest. De diverse opgravingen die in dit gebied hebben plaatsgevonden geven in grote lijnen een schets van de bewoningsgeschiedenis. Ook buiten het veld zijn nog veel sporen van dit verleden herkenbaar. Het Gooi is ontstaan tijdens de voorlaatste ijstijd, de zgn. Saale-ijstijd. De dikke ijslaag schoof een deel van de bodem voor zich uit. Nadat het ijs smolt, bleven deze gronden als een wal liggen, zij worden stuwwal genoemd. Het Gooi maakt deel uit van een dergelijke stuwwal.

In de periode voordat in Nederland de dijken werden aangelegd, vormden deze hogere gronden uiteraard een geschikt woongebied. De lagere gebieden rondom zullen geschikte weidegronden geweest zijn, waar zich ook veel wild ophield, terwijl de hogere gronden ook in natte tijden een droog erf garandeerden. Het wekt dan ook geen verwondering dat de eerste bewoners van het Gooi hier al circa 6000 v.Chr. aanwezig waren. Zij leefden tijdens het mesolithicum, de middensteentijd, en vonden een bestaan in de jacht en het verzamelen van wilde vruchten. Vermoedelijk waren zij nomaden; plattegronden van hun huizen zijn niet bekend.

Ook tijdens latere archeologische perioden is het Gooi bewoond geweest. Met name op de Aardjesberg zijn veel prehistorische nederzettingen bekend. Een opgraving in de jaren dertig door W.J. Rust legde een middeleeuwse nederzetting daar ter plaatse bloot. Behalve uit nederzettingen blijkt de aanwezigheid van de prehistorische mens ook uit zijn graven, waarvan in dit gebied de grafheuvels het opvallendste zijn. Een latere vorm van begraving zijn de zgn. urnenvelden.

Uiteraard waren er meer facetten aan het menselijk leven in vroegere tijden dan alleen nederzettingen en graven. Helaas hebben de meeste daarvan weinig sporen nagelaten. Nog wel zichtbaar zijn in het gebied enkele terreinafbakeringen en omwallingen, enkele grind- en leemkuilen, en de hei op zichzelf, die ook gevormd is als gevolg van menselijk ingrijpen. Mogelijk hebben ook de wegen en zandpaden een hoge ouderdom, dit kan met name verondersteld worden van de zeven "doodwegen", die vanaf diverse dorpen regelrecht op het St. Janskerkhof aflopen.

Het is de bedoeling om op deze avond tevens nieuw leven in te blazen in de werkgroep Archeologie en Geologie van onze kring. Niet alleen diegenen die al wat thuis zijn in deze materie, maar ook 'beginners' zijn van harte welkom. Er is nog veel te ontdekken.

N.B.: Als u bijzondere (vuur)stenen hebt, die mogelijk nog door mensen zijn bewerkt (pijlpunten, vuistbijlen, enz.) die u wilt laten zien of waar u geen zekerheid over hebt, neemt u die dan vooral mee! Dat geldt ook voor (pot)scherven.

De titel van de lezing van mevrouw Addink is: UIT HET VROEGE GOOIS VERLEDEN
- hoe het er vroeger uitzag
- wat daarvan nog te vinden is:

Zoals gebruikelijk is de avond gratis toegankelijk voor leden; niet-leden f 2,50.

W A N D E L I N G georganiseerd door de werkgroep Flora en Fauna op 18 mei

Op 18 mei 1983 organiseert de werkgroep Flora en Fauna van de Historische Kring Huizen een natuurwandeling door een zeer weinig bekend gebied: de Limitische heide.

Het lijkt wel het buitenland! Dat is al enige keren de reactie geweest van wandelaars die met ons het gebied in zijn geweest. Het is een wat gesloten terrein: één fietspad doorkruist het; er zijn wat wandelpaden. Een deel van de heide is afgegraven en gedeeltelijk bebost: het landgoed de Limiten. Een ander deel is nog in deze eeuw afgegraven: de groeve de Kort.

De Limitische heide is een gebied met hoge natuurhistorische waarden: veel verschillende soorten vogels, insecten, paddestoelen, mossen en een paar kleine zandverstuivinkjes. De leden van de werkgroep Flora en Fauna hebben zoveel mogelijk historische gegevens verzameld over dit gebied en zullen u daar graag over vertellen.

U kunt wandelen onder leiding van een natuurgids op woensdagavond 18 mei a.s. om 19.00 uur.

Plaats van vertrek: hoek Naarderstraat/Driftweg.

Diegenen van u die op onze ledenavond van 27 januari 1983 in de Boerderij aanwezig waren, weten dat 'Meutjen Aartjen' op haar brief antwoord gekregen heeft van haar nicht uit Ermelo (zie hieronder). Wij zijn bijzonder gelukkig met het feit dat de dames Aartje Kruijning en Janny Rebel bereid gevonden zijn deze briefwisseling in Huizer dialect te publiceren in ons blad. De briefwisseling begint in het jaar 1923 en zal duren zolang de fantasie van de dames dit toelaat. Meutje Aartje is een getrouwde maar kinderloze vrouw van omstreeks vijftig jaar, die haar ongetrouwde nicht (een oud jong maid van achter in de dertig) schrijft in Ermelo. Hun wederwaardigheden hopen we nog lang te volgen...

Ermelo, de 21e januari 1923

Lieve meutje Aartje,

Wat was ik in m'n noppies too de post een brief vur m'n brocht. Ik was d'r glad beduust van! Wat veûlen jij en oôme Lammert dat goôd an. 't Valt nijt mie in de vreemde. Of en too denk ik welderies bij m'n aigen: "Kijnd, kijnd, waar bin je an begonnen". Mar ja, wat mot je? Ik het vader en moeder an d'r aintjen ehulpen, 't huis wurden verkocht, de boel verdeêld en m'n hangd ophouwen bij de femielje, dat wou ik nijt. Dus zat t'r niks aarst op dan huishouster te wurren bij meneer van Lookeren hier in Ermelo. Mar ik kan je wel zeggen, dat ik al heêl wat ovvekreten het de leste weken. Overdag gaet 't nog wel. Mar snaks is 't op z'n argst! As s'awus de boel an kangt is en ik te bedde leg, dan kan ik 't der heêl meujelijk mie hemmen. Dan snak ik naer darp en m'n aigen minsen. Mar mot krijten kom je nijt veder, dus dan zeg ik mar teugen m'n aigen: "Vuruit Jannetjen, je motten 't wel zien uit te taeien kijnd, want aarst dan wurdt 't sparrebekken". Zo sussendeer ik m'n aigen dan mar weer in slaap. En ik mot heêl eerlijk zeggen meutje, dat de minsen hier arg vrindelijk binnen. Je wurren nijt uittebuit en ik krijg goôd te eten.

Zaeters, om vijf uren, bin ik vrij of en zondas houw ik m'n aigen ôk rustig. Dee dag wul ik in ere houwen en naer de kerk too gaen. Ôk dat is arg mieëvullen. Ut komt wel een bietjen overeên mot ons gedoo. Aarst zou ik 't loôf ik nijt vol kunnen houwen.

Wat meneer van Lookeren angaet, dat is een bietjen bolle man. Wanneer ik z'n natjen en z'n droôgie breng, dan zit ie parte keren dodderig in z'n stoël bij de kachel. Mar ja, wat wul je ôk op zo'n leeftijd? De man is achtenzeuventig jaar, al een ouwe stakkert. Mar zij, dat mot een heêl aar mins eweest hemmen. Een echte scharpezeêl as ik zô ehoord het. Vuul meer weet ik t'r nog nijt van. Mar zô of en too dan hoor je nog welderies wat.

Nou meutjen Aartjen, ik kan je wel zeggen hoê goôd 't me doôd om effies m'n hart te luchten. Want je hemmen gelijk, je kunnen over, zuk soort zaken nijt mot are minsen praten.

En nou wat 't werken betreft; daer hoêf jij gien bekruijing over te hemmen. Want ik houw van schoôn en netjies, aarst bin ik nijt tevreên. Dan schrijf je ôk nog dat je een paar daagies wullen kommen. Nou, dat zou ik wel mooi vijnden, mar wacht d'r nog mar een poôsie mie. Laet m'n eerst mar effen aveseren. Dat kunnen we dan ongerangd nog welderies zien.

Ziezô, dat het m'n echt goôd edaen. Ik gae zô op bedde an, en loôf nijt dat ik voordeimie nog zal krijten. Neên, ik veûl m'n aigen echt een bietjen oppelucht.

Doô de complementen an de femielje en an oôme Lammert en jij ôk van mijn een stijve poes!

Je nicht Jannetjen.....

?
 Op onze jaarvergadering van 22 maart j.l. heeft de heer Beekman iets verteld over zijn naspeuringen naar leven en werk van de bekende Huizer architect Wijgert Kooij. In het najaar zult u de resultaten van deze naspeuringen op een avond van onze kring kunnen horen en zien. Nu echter heeft de heer Beekman een prijsvraagje gelanceerd, dat wij graag herhalen voor diegenen die op 22 maart niet aanwezig konden zijn.

De vraag is: in de volksmond in Huizen wordt het stuk terrein tussen de Eukenberg en de haven 'het Marleen' genoemd. Op een grote kaart van het Gooi staat dat stuk aangegeven als 'Magdaleen'. De Laan van Kooij heette ook wel 'Magdalenalaan'. Wie was Marleen (of Magdalen)? Met een klein beetje zoeken kan iedereen het antwoord te weten komen. Prijs: een met de hand gemaakte kleine Huizer kinderton (voor de pop). Inzendingen: vóór 1 juni 1983 aan het secretariaat van de Historische Kring Huizen, Populierenlaantje 12, 1272 CW Huizen.

In het boek 'Rechtsaanvang, enkele hoofdstukken over recht en rechtswetenschap voor het onderwijs in de inleiding tot de rechtswetenschap' van Mr. N.E. Algra en Mr. K. van Duijvendijk (uitgegeven door Tjeenk Willink, Alphen aan de Rijn, 1977) troffen wij het volgende voorbeeld aan:

H.R. 20 februari 1933, N.J. 1933, 918 (Huizense veearts):
 Art. 82 Veewet stelt strafbaar het 'opzettelijk vee in verdachten toestand brengen' (besmetten van gezond vee). Nu was er te Huizen (N.H.) een dierenarts, die toen er te Huizen een epidemie van mond- en klauwzeer woedde, aan een veehouder opdracht gaf zeven nog niet besmette koeien op stal te zetten bij andere koeien, die aan die ziekte leden. Dat deed hij, omdat die zeven koeien naar met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid was aan te nemen, de ziekte toch zouden krijgen, terwijl het in dit geval dan ook maar het beste was, dat ze zo spoedig mogelijk ziek werden, omdat ze droog stonden en de ziekte voor droog staande koeien veel minder ernstig is dan voor melkgevende koeien. De dierenarts kreeg van het Gerechtshof te Amsterdam een boete, maar de Hoge Raad oordeelde dat het feit niet onrechtmatig was, wanneer zoals hier, een dierenarts optrad als een goede arts, die volgens de in zijn wetenschap algemeen erkende regels de dieren behandelt.

// Kan iemand ons vertellen wie deze veearts was en wie de veehouder en of deze zaak toentertijd veel stof heeft doen opwaaien in ons dorp?

// In het blad Noord-Holland Magazine is een rubriek "Cronyck" waarin minder bekende gebeurtenissen uit de geschiedenis, voornamelijk uit de provincie Noord-Holland, te hooi en te gras, verzameld worden. Ook Huizen wordt af en toe genoemd, zoals in het jaar 1654, toen er van september tot november een 'Swaare besmettelijke pestilentie' heerste, die begon met hoofdpijnen, daarna werd men 'met koude aengedaen'; als men eenmaal in bed lag, kreeg men vlekken over het hele lichaam, die later zwart werden. In vele gevallen volgde kort daarna de dood. Er stierven toen zo'n 800 mensen, volgens de Cronyck. Is bij de familie-onderzoeken in Huizen van deze (ongetwijfeld rampzalige) epidemie iets bekend? Het kan haast niet anders of in vele gezinnen moeten wel mensen aan de ziekte overleden zijn. Misschien kan iemand een dergelijk klein bericht illustreren met de lotgevallen van zijn of haar voorouders. We houden ons aanbevolen.

Van het P.J. Meertens-instituut in Amsterdam ontvingen wij bericht van het verschijnen van het boek 'De oude Nederlandse maten en gewichten'. Dit boek biedt het meest volledige overzicht tot nu toe van de maten en gewichten die in ons land vroeger in gebruik waren, met een omrekening naar het huidige metrieke stelsel! Verder wordt in een woordenlijst nader ingegaan op de herkomst, de betekenis en de verspreiding van de verschillende maat- en gewichtsaanduidingen.

'De oude Nederlandse maten en gewichten' is geschreven door J.M. Verhoeff en een uitgave van het P.J. Meertens-instituut in Amsterdam. Het kost f 18,50 (inclusief portokosten) en is rechtstreeks te bestellen bij het P.J. Meertens-instituut, Postbus 19888, 1000 GW Amsterdam (Tel. 020-234698).

Vooraf aanbevolen voor diegenen die onderzoek doen in oudere historische geschriften en te maken krijgen met b.v. roeden, spinten, mengelen, vamen, morgens, deimten, ponden, azen, enzovoorts.

Kent u de NJBG? De Nederlandse Jeugd Bond voor Geschiedenis is een vereniging van ruim 700 leden die zich op allerlei manieren met geschiedenis en archeologie bezighouden. Activiteiten op landelijk niveau zijn onder meer een congres, de historische dagen, waarop een bepaald thema wordt behandeld, en de archeologische kampen. Jongeren van 12 tot en met 25 jaar kunnen lid zijn, ouderen kunnen donateur worden van de NJBG.

Een archeologisch kamp is een actieve vakantie. Naast het werk op een opgraving is er tijd voor excursies en dergelijke. De kosten zijn laag: f 100,- voor 1 week, f 150,- voor 2 weken ("all in"). Alle opgravingen en instructiekampen staan onder leiding van beroepsarcheologen. De zomerkampen worden gehouden in juli en de eerste twee weken van augustus 1983. Inlichtingen: NJBG, Antwoordnummer 4018, 3500 VB Utrecht (postzegel niet nodig). Hieronder enkele voorbeelden van kampen en andere activiteiten.

16 jr. e.o.	Instructiekamp Van archeologen les krijgen in opgraven, meten, tekenen, fotograferen en vondsten verwerken. Voor diegenen die meer van archeologische technieken willen weten.	2 weken, zomer
16 jr. e.o.	Kasteelopgraving Hattem Onderzoek naar ondergrondse resten van het oude kasteel voortzetten om zodoende dit kasteel te kunnen dateren en reconstrueren. Leiding hebben prof. J. Renaud en dhr. De Waal.	2 weken, zomer
18 jr. e.o.	Nederzettingsonderzoek Oss Er wordt gegraven naar grondsporen van een nederzetting uit de ijzertijd en één uit de Romeinse tijd. Aan de hand van die grondsporen kunnen huisplattegronden gereconstrueerd worden.	2 weken, zomer
16 jr. e.o.	Opgravingen met de R.O.B. Dit jaar zal de NJBG aan sommige opgravingen van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek meewerken. Gedacht wordt onder andere aan een stadskernonderzoek in Goor.	2 weken, zomer
16 jr. e.o.	Kasteelopgraving Twente Een voortzetting van het onderzoek naar de Twentse Havezaten. De opgraving is in samenwerking met de Oudheidkamer Twente. Leiding hebben drs. A. Hulshoff en B. Olde Meierink.	2 weken, zomer
16 jr. e.o.	Restauratiekamp In samenwerking met Bond Heemschut worden op het landgoed Voorstonden, bij Zutphen, enkele gebouwen gerestaureerd onder deskundige leiding, terwijl je diverse technieken leert.	2 weken, zomer
12 t/m 15	Jongerenkamp Evenals in de paasvacantie een kamp in Nijmegen om kennis te maken met historie, bouwkunst en archeologie, door middel van excursies en rondleidingen.	1 week, zomer
16 jr. e.o.	Cursus streekhistorisch onderzoek In Den Haag door middel van archiefbezoeken, lezingen, praktijkonderzoekjes enz. leren hoe je een historisch onderzoek in je eigen streek moet opzetten en doen.	1 week, zomer
alle leeft.	Experimentele archeologie Kamperen in een nagebouwde boerderij van vóór de jaartelling en experimenteren met onder andere gereedschap maken van uiteenlopend materiaal en brood bakken in zelfgemaakte ovens.	1 week, zomer

alle leeft.	Europa 1848-1871 7 mei <i>In het Europa van de vorige eeuw zijn veel politiek-filosofische stromingen ontstaan. De lezingen behandelen het ontstaan en de huidige invloeden van deze stromingen.</i>
alle leeft.	Symposion archeologie 1 en 2 oktober <i>Archeologie is een wetenschap die voortdurend aan verandering onderhevig is: er worden nieuwe opgravingstechnieken bedacht, en andere benaderingswijzen gekozen. De lezingen gaan hierover.</i>
alle leeft.	Congres 1983 28, 29 en 30 december <i>Ieder jaar organiseert de NJBG een driedaags congres, waarop men een historisch thema uitdiept. Het thema voor 1983 is: Egypte, vanuit het westen gezien.</i>

alle leeft.	Herfstkampen herfstvacantie <i>De plannen voor de archeologische kampen in de herfstvacantie omvatten een experimenteel archeologisch kamp en een grafheuvelrestauratie. Daarnaast is er misschien een jongerenkamp.</i>
-------------	--

P R E T T I G E V A K A N T I E !!!